

системи освіти в нових умовах адміністративної реформи.

Висновки. В цілому, освітня галузь Золочівського району забезпечує потреби населення в навчанні й вихованні. Головним напрямком її удосконалення є досягнення практичних результатів щодо розширення доступності, зростання ефективності, підвищення якості освіти на всіх рівнях. Загальна спрямованість модернізації системи освіти району полягає в тому, щоб привести її стан у відповідність до потреб сучасного життя, освітніх запитів мешканців району, оптимізувати її структуру та територіальну організацію. Саме тому, розбудова сучасної освітньої галузі, має передбачати створення оптимальних умов для функціонування та розвитку системи освіти і всіх її складових; сприяти розвитку навчальних закладів різних типів і форм власності, різноманітних форм та засобів отримання освіти, що забезпечать громадян якісними освітніми послугами та свободою вибору фаху. Реалізація зазначених заходів забезпечуватиме поступову інтеграцію освіти в європейську систему, що сприятиме побудові успішної економічно розвинутої держави у майбутньому.

Список використаних джерел

1. Золочівська районна рада: офіційний веб-сайт. URL:<https://золочів-райрада.укр>.
2. Курлянд З. Н., Хмелюк Р. І., Семенова А. В. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 495 с.
3. Ткачук Л. В. Концепція педагогічної освіти в області: якість освіти. URL: <https://goo.gl/2Ab8WA>.

Гарасимович Ю.

*магістрантка II курсу
спеціальності 014 Середня освіта (Географія)
Науковий керівник – доц. Кузишин А. В.*

СУЧАСНЕ БАЧЕННЯ ЗБАЛАНСОВАНОЇ СТРУКТУРИ СФЕРИ ПОСЛУГ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТСЬКО-ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ

Вступ. Сучасний етап розвитку українського суспільства орієнтується на соціальні цінності, що в нинішніх умовах відображають зростання ваги соціальної сфери у створенні суспільно необхідного продукту. Стан даної сфери безпосередньо впливає на економіку й культуру країни; на цій підставі можна стверджувати, що працівники освіти, охорони здоров'я, культури, житлово-комунального господарства тощо відіграють значну роль в економіці. Приклад провідних країн світу свідчить, що крім значної уваги до матеріального

виробництва, чимало зусиль прикладається для пріоритетного розвитку соціальної сфери, формують передумови для соціальної орієнтації економіки, для того, щоб державна політика здійснювалася в ім'я людини як головного генератора прогресу цивілізації.

Проблема дослідження трансформації складових елементів соціальної сфери є цариною досліджень значної кількості українських та зарубіжних науковців. В. Куценко та Я. Остафійчук розглядають соціальну сферу як сферу діяльності людей, результатом якої є послуги, що задовольняють потреби суспільства й окремих його членів і пов'язані зі створенням доданої вартості (Куценко, Остафійчук, 2005). Н. Пігуль відзначає, що організаційний механізм побудови соціальної сфери повинен базуватися на чітко визначених функціях, принципах і завданнях, що дозволить більш ефективно реалізовувати державну соціальну політику з метою підвищення якості життя населенні (Пігуль, 2013). Важливим напрямом дослідження соціального географії Я. Олійник та А. Степаненко вбачають дослідження соціального простору територіальних спільнот, їх соціального локалітету (Олійник, Степаненко, 2012). Проблема збалансованого розвитку сфери послуг в межах Карпатсько-Подільського регіону розглядалась в дослідженнях А. Кузишина (Кузишин, 2018, 2019).

Із зростанням значущості функціонування сфери послуг, постає необхідність детального аналізу рівня сформованості її складових та досягнення комплексності в наданні відповідних послуг. Так як дана сфера виступає складовою соціально-економічного середовища, слід її оцінювати з позиції просторового аналізу.

Актуальним питанням видається необхідність визначення збалансованості функціонування окремих елементів сфери послуг, а також рівень їх надання в конкретному обласному регіоні, що дозволяє визначити його рейтингову позицію (місце) в регіоні.

При підготовці даного дослідження планувалося визначити, на основі опрацювання статистичної інформації, рівень сформованості та функціональності соціальної сфери заявленого регіону. Для цього використовувалися статистична інформація за період від 90-х рр. ХХ ст. до 2018 р., що дозволило визначити динамічні тренди функціонування соціальної сфери та її складових.

Виклад основного матеріалу. Територіальні межі дослідження визначені в межах Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Вінницької, Хмельницької та Тернопільської областей (регіон охоплює 19,1% території України і тут проживає 23,5% населення країни). Дані території мають компактне розташування, що позитивно позначається на їх співпраці і високій взаємозалежності.

Досить усталені господарські, працересурсні та інформаційно-комунікативні зв'язки також варто вважати сильною стороною такої співпраці. Щоправда, історично ці території формувались не єдино, адже в різні історичні періоди перебували в складі різних державних інституцій.

Рівень розвитку сфери послуг визначається попитом на послуги, а ті, у свою чергу, змінюються відповідно до реальних можливостей суспільства на тому чи іншому етапі розвитку. В сучасних умовах нестабільної економічної ситуації в країні попит на багато видів послуг зменшився внаслідок невисоких прибутків населення, хоча і спостерігається зростання зацікавлення до окремих видів послуг (інформаційні, рекламні, рекреаційні, у т.ч. туристичні, охорони здоров'я та ін.).

Сфера послуг має певні територіальні відмінності у рівні розвитку та структури. Значно вищий рівень її розвитку і ширша галузева структура у містах порівняно з сільською місцевістю, в економічно більш розвинених промислових регіонах порівняно з менш розвинутими аграрними.

В результаті проведеного аналізу було використано метод кластеризації шляхом багатомірного статистичного аналізу. На основі узагальнення показників блоків-критеріїв було сформовано алгоритм оцінки функціонування соціальної сфери областей Карпатсько-Подільського регіону:

1) вихідний масив інформації було проаналізовано за відповідними показниками, які можна розцінювати як два підмасиви – показники-стимулятори та показники-дестимулятори;

2) для кожної з шести груп показників проводиться власне ранжування на основі характеристики абсолютних показників, які подані в *Статистичному збірнику «Регіони України», 2017. Частина 1; Статистичному збірнику «Регіони України», 2017. Частина 2; Статистичному щорічнику України за 2016 рік, 2017;*

3) для кожного регіону визначена власна сума рейтингових показників, які мають власну напівкількісну оцінку функціональності соціальної сфери в регіонах за факторами стимулювання;

4) у форматі граф-дерева можна продемонструвати розподіл обласних регіонів за рівнем сформованості та функціональності соціальної сфери;

5) запропонована змістова оцінка заключного групування регіонів за показниками функціонування соціальної сфери.

Такий методичний підхід за якісними рейтинговими показниками дозволяє сформулювати цілісне уявлення про проблему та провести оцінку

функціонування соціальної сфери областей досліджуваного регіону. Він дає задовільні результати за умови використання значно кількості ознак у вихідних масивах інформації та їх статистичній однорідності та зрівноваженості.

На основі проведено аналізу видно (табл. 1), що найбільш збалансовано сфера послуг функціонує в Львівській області. Це пов'язано з високою організацією освітньої сфери на рівні дошкільної, загальної та вищої освіти, сфери культури, що відстежується через затребуваність закладів культурного спрямування та їх оновлення, сферою торгівлі та масового харчування, які забезпечують доступність товарів та послуг ресторанного господарства для місцевого населення та туристів, а також зв'язку (використання населенням нових та діючих форм комунікацій) – ці показники забезпечили лідируючі позиції області.

Загальна картина бальної оцінки демонструє, що більшість областей (Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька) мають близькі показники розвитку соціальної сфери, але кожна з них часто має власні переваги в розвитку елементів соціальної сфери, що не дозволяє твердити про збалансований рівень функціонування соціальної сфери в межах цих територій. Так, для Вінницької області властивий високий розвиток сфери освіти, культури, житлово-комунального господарства та зв'язку, але низький рівень функціонування медичної сфери і торгівлі. Закарпатська область відзначається високим розвитком сфери зв'язку та торгівлі, інші напрямки соціальної сфери є досить проблемними. Івано-Франківська область відзначається хорошим рівнем функціонування медичних послуг, житлово-комунального господарства та торгівлі. Для Тернопільської області властиві хороші показники за функціонування складових освітньої сфери, культури, медицини та житлово-комунального господарства. Хмельницька область відзначається хорошим розвитком сфери культури, медицини та житлово-комунального господарства. Щодо Чернівецької області, то в порівнянні з іншими областями Карпатсько-Подільського регіону цей регіон лише в сфері освіти має високі показники розвитку, а в решті груп показників відзначаються незбалансовані та низькі показники. Пропонована кластеризація областей досліджуваної території (табл. 1) демонструє їх місце за показниками збалансованості функціонування соціальної сфери.

Таблиця 1

Ранжування областей Карпатсько-Подільського регіону
за рівнем сформованості елементів соціальної сфери за показниками 2016 р.*

Області	Критерій оцінювання / ранг																					Зведена рейтингова позиція регіону	
	Освітня сфера			Культурна сфера			Медична сфера			Житлово-кошунальне господарство			Торгівля і масове харчування			Зв'язок							
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	бал	позиція
Вінницька	1	7	2	4	1	2	3	6	5	6	6	6	2	1	5	7	6	1	2	1	6	80	4
Закарпатська	4	1	6	7	7	7	6	2	4	2	7	7	1	6	4	5	2	3	3	3	1	88	6
Івано-Франківська	6	2	5	5	5	4	5	4	7	1	1	4	6	3	3	2	5	2	2	6	4	82	5
Львівська	5	4	1	1	4	5	1	1	1	3	3	1	5	7	2	1	1	6	1	2	3	58	1
Тернопільська	3	5	3	2	3	3	3	3	6	4	2	2	4	4	1	3	7	2	6	4	5	75	2
Хмельницька	1	6	4	6	2	1	4	3	3	5	4	3	3	2	3	4	4	4	5	5	7	79	3
Чернівецька	2	3	5	3	6	4	6	5	4	2	5	5	7	5	6	6	3	5	4	7	2	95	7

* Розраховано за:
Статистичний збірник «Регіони України», 2017. Частина 1; Статистичний збірник «Регіони України», 2017. Частина 2;
Статистичний щорічник України за 2016 рік, 2017.

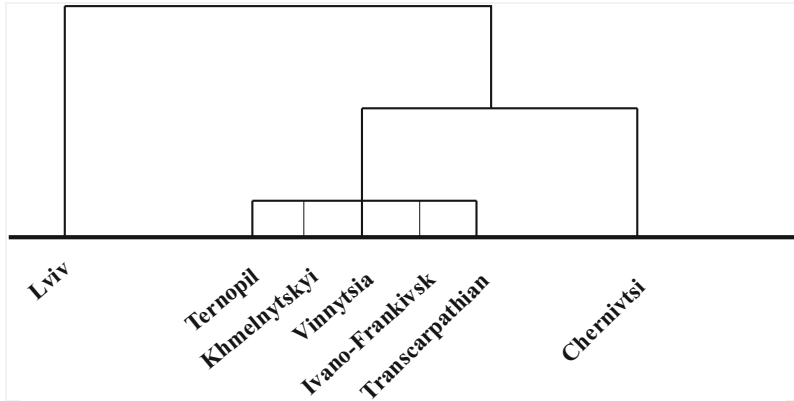

Рис. 1 Кластеризація областей Карпатсько-Подільського регіону за показниками збалансованості складових сфери послуг[1]

Висновки. В процесі розгляду складових сфери послуг Карпатсько-Подільського регіону нами визначено диференціацію рівнів їх сформованості. На фоні регіонального показника функціонування та сформованості сфери послуг суттєво вирізняється Львівська область, яка відзначається високою організацією освітньої сфери, сфери культури, торгівлі та масового харчування, а також зв'язку – ці показники забезпечили лідируючі позиції області. Для більшості областей регіону (Вінницька, Закарпатська, Івано-Франківська, Тернопільська, Хмельницька) властива дуже вузька амплітуда сумативних показників, що може бути підтвердженням, що в консолідованому вигляді соціальна сфера не має суттєвих відмін в цих областях. Слабка сформованість соціальної сфери Чернівецької області за обраними нами критеріями ґрунтується на низьких позиціях культурної сфери, житлово-комунального господарства та медичної сфери.

Список використаних джерел

1. Кузишин А. Геопросторова диференціація елементів соціальної сфери областей Карпатсько-Подільського регіону // Наукові записки ТНПУ. Серія: Географія. – Тернопіль: СМП «Гайп». – 2018. – № 1 (44). – С. 64-71.
2. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики): Монографія. / За наук. ред. д.е.н., проф., академіка НАН України Б.М. Данилишина /РВПС України НАН України. - Ніжин: ТОВ "Видавництво «Аспект-Поліграф», 2008. - 818 с.
3. Куценко В.І. Трансформації соціальної сфери України: регіональний аспект: [монографія] / В.І. Куценко, Я.В. Остафійчук. – Київ: Оріони, 2005. – 400 с.
4. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Соціальний локалітет життя особистостей і територіальних спільностей // Економічна та соціальна географія // Відп. ред. Ішук С.І. – 2012. – Вип. 2 (65). – С.3-22.
5. Пігуль Н.Г. Основи функціонування соціальної сфери // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – № 1 (56). – 2013. – С. 46-50.

6. Статистичний збірник «Регіони України», 2017. Частина 1 // за ред. І.Є. Вернера. – Київ, 2017. – 323 с.
7. Статистичний збірник «Регіони України», 2017. Частина 2 // за ред. І.Є. Вернера. – Київ, 2017. – 687 с.
8. Статистичний щорічник України за 2016 рік // за ред. І.Є. Вернера. – Київ, 2017. – 610 с.
9. Kuzyshyn A. Services as an indicator of the well-being of the population of Ukraine (on the example of Carpathian-Podilskyi regions) // Problematyka 35 Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. «Funkcje przemysłu i usług w rozwoju społeczno-ekonomicznym układów przestrzennych»/ Redakcja Z. Zolo i M. Płaziak – Warszawa – Krakow, 2019. – P. 51-53.
10. Kuzyshyn A. Spatial diversification of the social sphere development in the Carpathian-Podillia region (Ukraine) // Folia Geographica. Volume 61, 2019, No. 2. p. 144-162.

Гащак О.

*магістрантка II курсу
спеціальності 106 Географія
Науковий керівник – проф. Кукурудза С. І.
ЛНУ ім. І. Франка*

РЕСУРСНО-ТУРИСТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ДЛЯ РОЗВИТКУ АКТИВНОГО УЧНІВСЬКОГО ТУРИЗМУ

Ресурсно-туристичний потенціал, основною складовою частиною якого є рекреаційно-туристичні ресурси, є тим підґрунтям для розвитку системи учнівського активного туризму. Для системи туризму в позашкільні ресурсно-туристичний потенціал – це сукупність природних, природно-антропогенних, культурно-історичних та соціально-економічних умов і властивостей території у певних географічних межах, необхідних і придатних для організації рекреаційно-туристичної діяльності дітей та юнацтва (з урахуванням вікових фізіологічних та соціальних обмежень у віці від 7 до 18 років). Увесь комплекс рекреаційно-туристичних ресурсів можна поділити на три групи: природні ресурси, культурно-історичні ресурси, соціально-економічні умови та ресурси [2].

Учнівський активний туризм висуває своєрідні вимоги до рекреаційно-туристичних ресурсів. Попри всю важливість об'єктів історії й культури в рекреаційно-туристичному потенціалі певної території природна його складова займає провідне місце [3].

За туристичним та рекреаційним потенціалом Львівщина займає одне із перших місць в Україні, оскільки четверта частина всієї історико-культурної спадщини держави зосереджена на території області, також тут розташовано 6 великих курортів, 2 національні парки